

BONAMENTUL.

an 120 cor. (60 lei)
 an 60 „ (30 lei)
 an 30 „ (15 lei)
 lună 10 „ (5 lei)
 nr. 50 fl. (25 bani)

Unirea

INSERTIUNI

Un șir garmond:
 odată C. 1-50 a doua
 și a treia oară C. 1-20

Manuscrite sunt a se
 trimite la Redacția
 „UNIRII“ Blaj.

Ziar național. — Apare în fiecare zi de lucru.

Senatorul Blajului:

canonicul Dr. Isidor Marcu.

Vestim cu bucurie cetitorilor noștri, că azi dimineață la orele 8 și jumătate, președintele circumscripției Blaj însoțit de mai mulți cetățeni ai Blajului, au predat canonicului și membrului intern al redacției noastre, Părintelui Dr. Izidor Marcu, certitudinal, prin care se adevărește, că Sf. Sa este aclamat senatorul circumscripției Blaj.

Suntem mândri, că Blajul poate să triumfe la Constituanta pe unul dintre cei mai buni și mai binemeritați preoți, pe unul dintre acei fi idealști ai Blajului, cari cu toată simplitatea, cu cuvântul și cu fapta au lucrat zi noapte pentru ridicarea neamului românesc, necontând la altceva, decât la liniștea și îndestularea lor sufletească.

Păr. canonic Dr. Izidor Marcu s'a distins nu numai prin erudiția s'a teologică, ci și prin împlinirea cu acuratețe și o conștiință scrupuloasă a agendelor de canonic rector seminarial, prin cinstea și caracterul său nepetă de care încă nimenea nu s'a putut atinge, prin cucernicia, modestia și moralitatea sa, ci și prin luptele sale civice purtate cu multă înverșunare la agregatiile comitatului nostru.

Sf. Sa fiind singur în viață dintre întemeietorii de pie memorie ai „Unirii“, acest vechiu organ de publicitate își ține de datorie să-l feliciteze cu această ocazie și să-i dori să reprezinte acest Blaj istoric și idealist cu aceiași tărie și în Constituanta României-Mari, cu câtă cinste și curaj reprezentat în congregațiunile comitatului de pe vremea stăpânirii ungurești.

Blajul, care a fost leagănul culturii românești și cuibul atât de urit de Unguri și de patru naționalismul său intransigent și inflexibil; Blajul, care poate s'o spună cu fruntea ridicată fără de a-i fi teamă că-i va contrazice cineva, că a fost unul dintre întemeietorii României-Mari; acest Blaj istoric triumfător în Constituanta României-Mari pe doi reprezentanți ai săi, pe canonicii Dr. Izidor Marcu și Dr. Alexandru Nicolescu, cari vor să lupte pentru cel mai mare ideal al nostru, pentru moravurile curate, cari trebuie să fie fundamentul țării, și mai cu seamă a României-Mari. Și reprezentanții săi, suntem siguri, că vor putea propovădui acest ideal și să de a fi bătuți cu pietri.

Vizita dlui Iorga la Chișinău. În ziua de 6 Octombrie dl profesor Iorga a vizitat diferitele muzee și instituții de cultură ale Chișinăului.

La muzeul istoric-bisericesc a găsit între altele și un cruce, niște mănecare și o frumoasă icoană. Dl Iorga a rămas plăcut impresionat de faptul cum e aranjat și întreținut acest muzeu și a promis să-i trimită din București o însemnată colecție de cărți și lucruri vechi doveditoare de vechi tradiții românești în Basarabia.

Muzeul de Științe naturale prin felul cum e înțeles și întreținut deasemenea pe dl Iorga. La dl Iorga a găsit lucruri de mare importanță. Cu ocazia unei învâțături profesor dl Gore a oferit Acade-

miei Române mai multe documente vechi printre care unul delă Moisa Movilă, Voevodul Moldovei de pe la 1630 dl Gore a făgăduit apoi, că va traduce în rusește cea din urmă carte a dlui Iorga „Istoria Poloniei și a Rusiei“.

(După „Sfatul Țării“ din Chișinău)

Bate ceasul...

Bate ceasul, mamă dragă
 Hai sărutămă cu foc!
 C'astă-zi plec în altă țară
 Să-mi cat pâine și noroc!

— Și-o să-mi duc cu mini nădejdea:
 O făclie ce-a murit,
 Inimioara mea streină
 Și-un toiag de pribegit.

Și-o să-mi duc gândirea toată
 Și 'n tristul meu suspin —
 Și-o să duc o doină veche
 Ca durerea să-mi alină!...

— Sună clipa de plecare
 Hai sărutămă acum! —
 Un pribeg trudit m'așteaptă
 Colo'n marginea de drum!...

Și de câte-ori privirea-mi
 S'a îndreptă spre răsărit
 Dorul mi-a zbură la tine
 Codrule îngălbenit!...

Și de câte-ori albastre
 Zori mi-or bate la ferești
 Vă trimit o sărutare
 Plaiuri scumpe românești!...

S. Aiudeanul.

Creierul armatei franceze.

Franța se apropie de starea normală cu pași gigantici. Zilnic apar ordonanțe, a căror scop este revenirea stării de pace. În zilele acestea va apărea ordonanța ministrului de războiu despre disolvarea Marelui Cartier General francez.

„Le Grand Quartier Général“ — sau prescurtat G. Q. G. — patru ani a fost centrul privirilor Franței. Acum când dispăre, presa își ia adio cu recunoștință delă Cartier, totuși se bucură cu toții, că nu mai există această instituție și cu ele războiul. Trimisul ziarului parizian „Excelsior“ dl Roger Valbelle a vizitat cu această ocazie G. Q. G., unde nu putea ajunge nime în timpul războiului.

Marele Cartier francez în decursul războiului și-a schimbat sediul după trebuințe. Armistițiul din 1918 l-a aflat în Chantilly, unde e și azi. Turistul străin trecând la Chantilly pe lângă otelul „Grand-Condé“ nici nu bănuiește, că acolo e G. Q. G. Nici un drapel pe edificiu — singur doar sentinela și cele câteva fire telefonice ar trada, că nu mai e otel.

Centrala telefonică.

G. Q. G. lucră prin curieri și prin telefon. Prin aceste două servicii ajungea în contact cu milioanele. Centrala telefonică e separat de edificiu și era în serviciu ziua-noaptea. Personalul e feminin. În permanență fac serviciu nouăsprezece fete sau femei tinere, supravegiate de un specialist, care e responsabil de tot ce se întâmplă în Centrală. La Compiègne, în decursul unei bombardări, aceste femei au lucrat 15 ore neîntrerupt. Fiecare ofițieră

și avea partea de front. Din această centrală plecau firele principale militare la diferite grupuri, corpuri, divizii etc.

Cartografia.

Cel mai greu serviciu al G. Q. G. era Serviciul geografic, pentru care poate fi mândru mareșalul Pétain. După toate rapoartele se însemna exact pe harte poziția trupelor franceze și a trupelor germane. Pe aceeași masă era poziția trupelor în scris și în desen. Hartele acestea le trimiteau încontinuu la trupe pentru a avea un izvor de orientare precisă. Cetirea hartei se făcea cu o singură privire, căci coloratura spunea imediat starea prezentă a trupelor în puncte principale. Culoarea roșie însemna foarte bine; roza, bine; violetul, îndestulitor; albul, mijlociu. Se putea ceti și starea morală a unei trupe atât franceze cât și germane.

Aceasta mai ales la trupele germane, cari erau în rezervă. Aceste erau bine clasate întotdeauna după valoarea lor: trupe nou constituite, ostemite etc. Această hartă o făceau pentru mareșalul Pétain și aceasta era unul din cele mai secrete documente ale războiului.

La harta aceasta contribuiau mult fotografiile aviatorilor.

Secția de informații.

Secția aventurilor și primejdiilor. La această secție lucra și Marcel Prévost, „dar nu ca romancier, ci ca locotenent-colonel, inspector“. În decursul războiului organiza și funcționa prin agenți și oficerii de legătură, oficerii informatori. Se ocupa cu propaganda sub toate formele. Înstala sale de lectură militară, bibliotecă, centre de repaus, cinematografe. Redacta Buletinul Marelui Cartier. Făcea zilnic revista minuțioasă a presei franceze și străine. Manipula stațiunea radio. Servea cu date trimișilor ziarelor străine.

Comandamentul și Statul-major.

Trebuie bine distinse. Comandamentul singur decidea și avea singur răspundabilitatea; Statul-major îi servea cu date și totodată executa repede și exact hotărârile Comandamentului.

Statul-major avea patru birouri principale. Cel mai însemnat între acestea era al 3-lea: *Biroul operațiilor*. Rolul acestui birou era să studieze toate soluțiile unei probleme în cele mai mici detalii, bazându-se pe statistică și cifre preserise; trebuia să țină seama la toate eventualitățile, să indice toate mijloacele de-a ataca, respinge sau apăra fără a lăsa cel mai mic loc la întâmplare. Se ocupa apoi cu transportul trupelor și materialului etc.

Al 2-lea: e Biroul de orientare. Cu o muncă extraordinară câștiga în totdeauna datele necesare pentru harta mai sus amintită. Avea datele precise despre rezervele inamicului, valoarea morală a trupelor etc. Cerceta documentele prizonierilor, fotografiile aeriane; așa datele câștigate de ici de colo nu puteau forma ceva sigur întotdeauna; așteptau rapoartele spionilor, informatorilor speciali. De multeori trebuia o muncă neînchipuită, până puteau avea datele necesare, după cari Comandamentul știa, ce puteri are în față. Zilnic între ora 2 și 3 din noapte apărea Buletinul Armatei, care în zori de zi era la toate comandamentele.

Acest birou trebuia să țină seama de metodele tactice noi ale inamicului. Avea o secție T. O. E. (Teatrul operațiilor exterioare), care cerceta toate aceste la fața locului.

În aceste două birouri se desvolta cea mai febrilă muncă. Era timp, când se lucra aici și șase-sprezece ore la zi.

Aprovizionarea și transporturile.

Biroul 1-iu era al Aprovizionării, care se îngrija de procurarea tuturor necesariilor: armament, muniție, echipament, alimente etc. Biroul 4-lea era D. A. (Direction de l'arrière), care se îngrija de transportarea tuturor acestora la destinație.

În jurul acestor resorturi principale, o mulțime de servicii lucrau neconținut. Aici putem aminti Serviciul de porumbi. Servicii importante au făcut aceste păsărele mai ales la Verdun. Japonezii au admirat această postă pe cât de simplă, pe atât de folositoare și au introdus-o la comandamentul lor. Mai era: Service du Chiffre (s. cifrelor) pentru telegramele secrete; serviciul de automobile; de geniu; de sanitari; aerian; de inten-danță; apoi

Secția de curieri.

În special oficerii îndeplineau acest serviciu. Comandantul, un colonel, iasus închidea plicurile secrete, cari apoi erau duse la destinație. Erau două linii principale: Nord și Est, Dunkergre și Strasbourg.

În 1914 se expediau cca 250 scrisori la zi și intrau cca 400. În 1915: ieșiau 600, intrau 700. În 1916: 800, 900; în 1917: 1000 și 1300. În 1918: 1700 și 1600.

În 1918 s'a întâmplat, că în decurs de 24 ore s'au expedit prin curieri 2100 epistole, fiecare sigilată și provăzută cu număr de ieșire.

Mai era: Serviciul decorațiilor postumes; Direcțiunea tankurilor, Direcțiunea generală a artileriei; a cavaleriei etc. etc; apoi Serviciul Archivei, tiparul.

Totalul oamenilor dela G. Q. G. e acum (după armistițiul) în jur de trei mii.

Archiva colosală a Cartierului va fi transpusă la Ministerul de război

După ce a învins, Marele Cartier General francez moare!

(„Excelsior“).

V. Ungurean.

Atacurile împotriva preoțimei.

— Nu zeflemisiri ci critică serioasă. —

În tot timpul ingenunucherii noastre politice nu s'au adus atâtea atacuri și n'a fost atât de brusc luată peste picior preoțimea românească ca în zilele de astăzi. Am știut atunci, că avem păstori sufletești, cărora în partea cea mai mare trebuie să-le mulțumim păstrarea credinței și legii strămoșești în satele, cari în preot își găseau aproape singurul scut contra atacurilor și ademărilor, cu cari erau amenințate din partea administrației și uneltitorilor unșuri. Preotul era atunci povățuitorul în vremuri grele, el întărea sufletele ajunse la îndoială — nu amintesc de excepțiile puține cari nu s'au sfîit să uite, că sunt în slujba neamului românesc — și în schimb toată ura și dorul de vânat după „nepatrioți“ al administrației ungurești își ațintise ochii spre „preoțimea trădătoare valahă“.

Și nu-i mirare dacă vânatoarea după preoții români era atât de înverșunată, după-ce al doilea factor cultural al satelor, școala cu învățătorii ei, devenise, în urma siluirii politice ungurești, o armă neputincioasă în mâinile noastre, al cărei tăiș începea a fi tot mai mult îndreptat în contra neamului românesc.

Preotul rămăsese așadară singurul, care mai putea turna în viața satelor tăria sângelui românesc. Iar dovadă și răsplata totodată a acestei datorii față de neam, ne-a arătat-o îndestul soartea pe care a pregătit-o preoțimei românești administrația ungurească în decursul războiului.

Întrebați temnițele Clujului și căutați în lagă-gările de internare ungurești, dacă vroți să vă convingeți că majoritatea ispășitorilor de păcate din ele, a fost dată de preoțimea română. Iar între pribegii refugiați mai târziu în Moldova, în Basarabia și peste Nistru n-au fost puțini cei-ce au părăsit altarele bisericuțelor din Ardeal.

Sunt dovezi acestea, cari ar putea face pe ne-impăcații de azi mai puțin vehemenți în atacurile lor față de preoțime.

Căci dacă timpul de tranziție, care a răscolit și a soos la iveală atâtea putregai al vieții sociale românești ne-a făcut să zărim printre cei pătați și preoți — să nu uităm că seminarul teologie a fost instituția care a oferit neamului mai mulți intelectuali. Era natural deci ca între cei mai mulți, să-te împedeci și de uscături, cari ajunse novici prin diferitele servicii ale statului să atragă, din vina lor proprie, umbră asupra întregii preoțimi. Să nu uităm apoi, că mai avem afară de aceștia și păstori ai sufletului, cari, cu toată ademenirea marelui oferte de servicii, au rămas și pe mai departe credincioși evangheliei și datoriei lor. Merită oare și aceștia loviturile atacurilor îndreptate contra vânătorilor de poziții și situații materiale? E doară prea mare diferență între buznarul unui preot-transfug din slujba altarului și între situația de compătimit a preotului rămas credincios chemării sale. Pentru ca generalizarea atacurilor să-i lovească pe amândoi cu aceeași putere.

Ideile strecurate de bolșevism în sufletele prisionerilor noștri întorși de prin Rusia și alte țări, unde ura împotriva clericalismului își are motive, cari la noi lipsesc — n'ar mai trebui alimentate de ușurătatea intelectualilor, cari nu-și dau seamă că de sprijinul preoțimii vom avea mare nevoie și în viitor. Astăzi, când satele au rămas aproape în întregime fără învățători, sau în mare parte cu copii și fete tinere în loc de dascăli formați — singurul stâlp al unei vieți sănătoase la țară este preotul.

So impune deci o întărire a prestigiului acestui factor de cultură a vieții dela țară, dacă nu vom să-l lăsăm oalcat în picioare de ușurătatea și nepriceperea țăranilor îmbătați de alcoolul bolșevic.

Căci una să se știe: orice intelectual român, care lovește în preoțime numai de dragul de a lovi și a lua peste picior, întărește ambiția țăranului sedus de credința că *poza, biserica și Dumnezeu nu mai au drept de existență*.

Opera de a ajuta ridicarea prestigiului preoțesc prin o critică serioasă, ar fi deci de un mai mare folos decât zeflemizarea acestui factor de cultură, dacă nu vom ca țăranimea română să ajungă sub complecta conducere și la dispoziția „lipitorilor satelor“. Căci jidovii-cârciumari sunt cei ce pot trage mai mare folos din această nepricepere a noastră față de interesele și durerile satelor, fiind ei cei mai de aproape și mai dibaci exploatare ai țăranimii. (Din „Gazeta Transilvaniei“).

Extras din ordonanța

Nr. 21 și 25 (modificată).

1. Vor fi considerați ca infractori;

a) Acei cari fără rea credință prin localuri publice gări, trenuri, pe străzi, etc., vor comunica, colporta, comenta în orice chip, știri fie adevărate, fie imaginare, sau păreri relative la operațiunile de războiu, situația și dislocarea trupelor, dispozițiunile autorităților militare, sau orice chestiune privitoare la armata română.

2. Această infracțiune se va judeca și condamna de pretori în prima și ultima instanță, cu închisoare până la un an și cu amendă până la 2000 Lei.

Când faptele de mai sus se vor fi săvârșit în scopul de a spiona, sau trada, se aplică pedepsele prevăzute de legile penale în vigoare în timp de războiu.

Informațiuni.

— **Nu se cedează nimic din Bucovina.** (O desmințire.) „Glasul Bucovinei“, oficial al partidului democrat al Unirii, este autorizat a da cea mai categorică desmințire știrii publicată zilele trecute de ziarul „Dacia“ cu privire la cedarea nordului Bucovinei către Polonia, în schimbul unei părți din Galiciia.

Bucovina întreagă rămâne pe veci unită cu România așa după cum a hotărît marele congres, ținut toamna trecută la Cernăuți și după cum a decis și Conferința păcii.

— **Guvernul de generali dorește dizolvarea Consiliului Dirigent?** „Izbânda“ din București susține într'un articol al său, că guvernul actual al vechiului Regat intenționează dizolvarea Consiliului nostru Dirigent, și că la părerea Bucovinei și Basarabiei se va alipi cât de curând și Banatul.

— **Vești bune din Bihor.** Cetim în „Tri-buna“ din Oradea-Mare, că acolo s'au pus bazele unei reuniuni culturale anume: „Cele trei Crișuri“, a cărei țintă va fi emanciparea culturală a Bihorului și desăvârșirea unirii lui sufletești cu vechiul regat.

Dorim ca această reuniune să nu rămână numai proiect, ci să se chiar înființeze.

— **Salarele corpului didactic din Transilvania.** Cetim în „Patria“: Consiliul Dirigent în ședința sa dela 1 Noemvrie a votat un Normativ special despre salarizarea corpului didactic. Nouile salare vor mulțumi pe deplin așteptările juste ale profesorilor și învățătorilor.

În aceeași ședință s'a votat ajutorul de 300 cor. pentru preoții români și pe lunile Iulie-Decemvrie a. c.

— **Vom avea cărbuni,** după cum ne asigură o telegramă din Lyon, care spune, că Belgia s'a angajat să procure României săptămânal 50.000 de tone de cărbuni în schimbul grăului cu preț redus, pe care l'ar furniza România. Aceasta din urmă însă ar fi în contradicție cu declarația ministrului de comerț.

— **Di Iorga împotriva Consiliului Dirigen-t.** În cotidianul D-Sale dl Iorga acuză C. D. că este tachist și scrie un foarte aspru articol prim împotriva C. D.

— **Dizolvarea liceului unguresc român. din Arad.** Prefectul Aradului, dl dr. R. Velic a făcut Vineri presei aradane următoarea declarație:

Liceul catolic din Arad a fost dizolvat azi dimineață, cu ajutorul siguranței și a jandarmeriei în urma ordinului meu care l-am dat, deoarece cursurile s'au deschis contra dispoziției și protestului meu încă în luna Octomvrie. Am declarat că, până nu s'îndeplinesc condițiunile stabilite în baza dispoziției Consiliului dirigent, institutul nu-și poate începe funcționarea. Cursurile s'au început la acest gimnaziu ignorându-se cu totul dispozițiunea mea, și acest fapt eu îl consider de renitență bruscă față cu autoritatea de stat și care fapt va avea consecințe grave.

Am raportat dealtcum telegrafic președintelui Consiliului Dirigent, d. Iuliu Maniu, despre acest fapt și l-am comunicat și autorităților militare, ca tribunalul militar să pornească procedura împotriva conducătorilor liceului catolic.

— **Scumpirea trailului** se mărește din zi în zi. Nu știm unde vom ajunge în forma aceasta. Un profesor dela școlile Blajului ni-se plânge, că a plătit ieri pentru spălatul și întăritul alor 27 gulere și 10 părechi manjete nu mai puțin de 79 cor.

Așadară, pentru ca să-ți poți pune un gulere o păreche de manjete curate, trebuie să ai în buzunul 618 cor. Iar acestea trebuind schimbate cel puțin o dată douăori la săptămână, bietul profesor trebuie să se îngrijească de 12 cor. 36 fileri la săptămână numai pentru gulere, ceea ce ar face la lună 4944 cor.

Că apoi celelalte cât îl costează lăsăm-o încurcat.

— **Un nou ziar.** S'a anunțat, că s'au pus la capitală bazele unui mare organ politic-independent „AVĂNTUL“. Suntem informați, că toate pregătirile sunt făcute pentru ca noul ziar să poată apărea în ziua de Duminecă, 2 Nov. prima zi de alegeri.

„AVĂNTUL“ nu are nici un fel de legături cu vreunul din partidele politice existente.

— **Lipsă de cărbuni?** Cetim în „Furnalul“ din București următoarele: „Pe rampele dela Comănești zac peste 500 vagoane cărbuni.

Și ne plângem de lipsă de combustibil. Ba în se plânge și direcția căilor ferate“.

Bibliografie.

A apărut numărul 38 al revistei săptămânale sub conducerea dlor Mihail Sadoveanu și Topârceanu *Insemnări Literare*.

A apărut numărul trecut al revistei bilunale „*Juminea Moldovei de sus*“, ce apare la Botoșani.

A apărut nrul 8 din 15 Octomvrie al revistei pentru popularizarea științelor iuridice și sociale din Basarabia: „*Cuvântul Dreptății*“, de sub conducerea dlui primpreședinte al Curții de apel din Chișinău, Vespasian Erbicănu.

Au apărut *Actele primului congres general Asociațiunii generale a Corpului Didactic (A. C. D. din România)*, ținut în calea teatrului național din Iași în zilele de 12, 13 și 14 Iulie 1919, tipărit sub îngrijirea secțiunii Iași. Prețul 4 lei.

Cuprinde procesele — verbale ale ședințelor, cuvântările ținute, statutele A. C. D. și pe lângă acestea multe și lista nominală a Congresiștilor, din care apare, că la acel congres au participat nu mai puțin de 508 membrii.

Dorim, ca statutele acestei Asociații să se pună în praxă cât mai în grabă.

Convocare.

Pe ziua de 21 Nov. 919. (sărbătoarea ss. A. haugheli) sunt rugați toți cantorii gr.-cat. și gr.-cat. din județul Târnava mică a lua parte la „*Intrunirea Cantorală județeană*“ ce se va ține la ora 2 d. a. în școala conf gr. or. din Cetatea de bală.

PROGRAM:

1. Deschiderea adunării.
2. Alegerea unui președinte, a unui notar alor 4 membrii în comisie.
3. Vorbiri și înțelegeri spre folosul și asigurarea viitorului.
4. Inchiderea adunării.

Mult On. preoți sunt rugați a aviza cantoarele despre aceasta întrunire.

Cetatea de baltă, la 2 Neembre 1919.

Nicolae Tătar

(106) 2 - 2

cantor gr.-cat.

APARE SUB ÎNGRIJIREA UNUI COMITET.

Redactor responsabil: IULIU MAIOR.

Numărul cenzurat de: Ioan Moldovan.